

Haremin Bayramlık Elbiseleri: Dikişçi Matmazel Kokona'nın Defteri

Selin İpek*

Osmanlı sanatına Batı etkileri 17. yüzyıldan itibaren girmiş, giderek ağırlığını arttırarak 19. yüzyılda da sürdürmüştür. Giyim kuşam geleneğinde Batılılaşma ilk olarak askerî kıyafetlerde başlamış, daha sonra erkek modasına ve en son olarak da kadın ve çocuk modasına yansımıştır. Kadın modasının tam anlamıyla Avrupai bir tarza bürünmesini, tek parçalı elbiseler ya da etek ceketten oluşan ikili takımların ortaya çıkışını açıklığa kavuşturan belgeler bulunmaktadır. Bunların arasında dönemin terzi defterleri önemli yer oluşturur. Bu defterlerin en önemli özelliği saray kadınlarının terzilere olan siparişlerini, kumaş çeşitlerini, terzi adlarını ve mühürlerini vermesi, dönemin kadın modasını, harem kadınlarının yaşantısını ve olaylarını yansıtmasıdır.

Söz konusu terzi defterlerinin verilerine göre, saray hanımları kalfaları vasıtasıyla terzilerle irtibata geçip, onlara siparişlerini veriyorlardı. Terzilere verilen siparişleri gösteren defterlerin en erken tarihli örnekleri 18. yüzyıl sonlarına aittir. Ayrıca saray hanımlarının terzilerine notlar yazarak da bağlantı kurdukları anlaşılmaktadır.¹ 1870'lerden sonra Batı'dan özellikle Fransa'dan gelen modeller kadın elbiselerine genellikle gayrimüslim terziler tarafından uygulanmıştır.

Saray hanımları mal veya eşya alışverişini ya sarayda çalışan görevliler aracılığıyla ya da tüccarları kumaş örnekleriyle saraya çağırarak yaparlardı. Tüccar kadınlar ya da dikişçi kadınların yanlarında çeşit çeşit kumaş getirdikleri ve bu kumaştan beğenilenlerin sipariş verildiği bilinmektedir. Kadınların saraya gelmesinin sebebi sultanların kızlarının ve harem halkının dışarıyla temas kurmalarının yasak olmasıydı. Aracıyla yapılan alışverişlerde alınan

* Dr. Selin İpek, Topkapı Sarayı Müzesi Sanat Tarihçi, İstanbul.

¹ Hülya Tezcan, "Batılılaşma Döneminde Saray Kadının Modası", *P Sanat Kültür AntikaDergisi*, İstanbul 1998, s. 82-87. Semra Germaner, Zeynep İnankur, *Oryantalistlerin İstanbul'u*, Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, İstanbul 2002, s. 176.

malların cinsi ve ücretleri bir deftere kaydedilir ve bu defter bütün hesaplar kapatıldıktan sonra sarayın o tüccara borcu kalmadığını ispat için sarayda kalırdı.²

Bu makalede; Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde bulunan D. 4962 envanter numarasına kayıtlı bir terzi defteri tanıtılacaktır.³ (Resim 1) 1288–1292/ 1871-1875 yılları arasındaki siparişleri gösteren bu defterin cildinde; "Paşa mahallesinde meskûn dikişçi Matmazel Kokona'nın defteridir, Sene 1288 Şaban gurre" yazılıdır.⁴ 15 cm x 20 cm boyutlarındaki bu defterin, sırtı gri renk kâğıt, cildi ebru ile desenlendirilmiş kâğıt ile kaplıdır. Kapağında pul şeklinde içi boş bir etiket ve içinde Osmanlıca kayıt numarası olan "Numara 8" yazılıdır. 49 yaprak olan bu defterin 2b yaprağı hariç 1'den 7'ye kadar olan yaprakları yazılıdır. Dikişçi Kokona tarafından Osmanlıca olarak tutulmuş defterin yazısı gayet özenli, kendi içinde sistemlidir ve bazı sayfalarda defterin sahibi tarafından Rumca notlar düşüldüğü ve isminin yazıldığı görülmektedir. Dikişçi Kokona asıl adının "Maryioga Mavrudi" olduğunu yazmıştır.

1871 yılında Paşa mahallesinde oturan dikişçi Matmazel Kokona'nın diktiği çeşitli entari-paltoları, kürk kaplığı, fistan, hazinedar ustanın ve Âvazdil Hanım'ın entarileri, Dilbeste'in mintanı ve Neyyire Hanım'ın entarisi, kahveci usta ile Nazestu ve Serniyâz ve Fettanfer Kalfalar, Dilnevez, Kamer Felek Kalfa, Paşa Efendi, Melek Hanım ve sâire için çeşitli libaslarını (elbiselerini) kayıt altına alan bir defterdir. Bunlarla birlikte kumaş çeşitlerini, özelliklerini, lira-ı Osmanî ve Mecidiye olarak bedellerini miktarı ile teslimiyetleri ve imzalı şerhlerini içermektedir.

Defterin 1a sayfası "1288 senesinde Paşa mahallesinde oturan Matmazel'e verilen dikişlerin ücret defteridir" anlamına gelen bir yazı ile başlar ve verilen siparişler ile devam eder. Bu sayfada 5 tane entari paltosuyla takım olarak ayrıca bir adet uzun entari, bir adet mor palto sipariş edilmiştir. Bunların yanında mor kumaştan dikilmiş bir *yeldirmenin*⁵ tamir edildiği de görülmektedir. Bu hesap Ahmet Efendi eliyle gurre Ramazan 1288/ Kasım 1871

² Ali Akyıldız, *Mümin ve Müsriif Bir Padişah Kızı Refia Sultan*, Tarih Vakfı Yurt yayınları, İstanbul 1998, s. 46, 50, 56.

³ Defterin okunması sırasında karşılaştığım zor kelimeleri çözmemde yardımcı olan Şeyda Oğuz, Merve Çakır, Şenay Eren ve Rumca yazıları okuyan Dr. Christos Teazis'e teşekkür ederim.

⁴ *Kokona* sözlük anlamı olarak "Hıristiyan kadın" ya da mecaz olarak "süsüne düşkün kadın" olarak geçmektedir. Dikişçinin oturduğu Paşa mahallesiyile tam olarak neresinin kastedildiği bilinmemektedir.

⁵ Yeldirme; kadınların kırlarda serbest gezinmek için ferâce (ve çarşaf) yerine giydikleri hafif üst libâsı ki başa bir başörtüsü (yemeni, namaz bezi, dülbend) alınarak giyilir. *bk.* Şemsettin Sâmî, *Kamûsu Türkî*, İstanbul 1899, s. 1553. Yeldirme adını, telaş ile koşturmak, uçurmak anlamında yeldirmek kökünden almıştır; başa bir örtü atılıp hemen sırta geçirilerek sokağa çıkılabilen bir üstlük idi. Ayak takımından kadınlar şehir içinde yaz kış yeldirmelerle dolaşmışlardır. Zamanımızda da bohçacı kadınların hepsi yeldirmelidir ve yeldirmeleri alâmetifarikaları hâline gelmiştir. Bu bilgi için *bk.* Reşat Ekrem Koçu, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, İstanbul 1969, s. 241.

tarihinde kapatılmıştır. 11 Ramazan 1288/ 24 Kasım 1871 tarihinde bir yünlü entari ve bir uzun entari paltosuyla, kadife kürk kabı ve Meylişems için kahverengi fistan sipariş edilmiş ve kahveci usta tarafından parasının bir kısmı ödenmiştir. 14 Şevval 1288/ 27 Aralık 1871 tarihinde Tazerîz ile Çeşmiruh için alınan bir kat başlığı ile bayramlık elbise ve önceden kalan hesabın Hademe Ahmet Efendi eliyle kapatıldığı görülmektedir.

Defterin 1b yaprağında yine çeşitli renklerde ve şekillerde 7 adet entari paltosuyla birlikte sipariş verilmiştir. Bunlar; kahverengi, kurşunî, sarı-beyaz çubuklu, beyaz çubuklu mai, karışık renk, yeşil, leylakî renklerde, yünlü, bazısı kısa olmak üzere entari-palto takımlardır. Bu takımların dışında biri beyaz dikişli yeşil kadife diğeri gümüş tüylü kadife kürk kaplığı siparişi verilmiştir. Ayrıca Hazedar ustaya kumaş entari ile *saltası*,⁶ çanşnir ustaya kumaş entarisi, Meylişems'e *kastor*⁷ palto, Âvazdil hanıma kumaş entarisi, başlığı ile birlikte takım olarak, kalfa için ipekli entari, tüylü kadife küçük palto gibi siparişler verilmiştir. Bu sayfada dikkat çeken bir başka bilgi sipariş edilen bir canfes entarinin etrafının "süsü bizden" ibaresidir. Matmazel Kokona'nın bazı işlerden para almadığı ikram olarak yaptığı görülmektedir.

2a sayfası "nakl-i yekün" ile başlar, dülbend için alınan mai atlas fistan, Neyyire Hanım için al bürümcek⁸ten entari, etrafı kendi renginden atlasla süslü olarak tarçinî ipekli entari, yine bu entarinin kumaşından ipekli entari siparişi verilmiş, ayrıca güvezi kaşmir tamiri de yapılmıştır. Buradan dikişçi Kokona'nın tamir de yaptığı anlaşılmaktadır. Önceki dönemden kalma toplam borç, kahveci usta eliyle matmazole 8 Safer 1289/ 17 Nisan 1872 tarihinde 92.5 lira verilmiş ve hesap tamamen kapatılmıştır. Sayfanın en altındaki "Kokona geldiği vakit" ibaresinden dikişçi Matmazel Kokona'nın saraya geldiğini öğrenmekteyiz.

2b sayfası boş olan defterin 3a sayfasındaki siparişler, 27 Rebiülahir 1289/ 4 Temmuz 1872 tarihinde Ahmet Efendi eliyle bir miktarı teslim edilmiştir. Sipariş verilen kıyafetler; kadife palto, takım olarak paltosuyla beraber yünlü kısa entari, mantın fistan, kahveci usta için

⁶ Salta, ipekli kumaş üzerine etrafı sırma ile işlenmiş geniş hırkadır. Göğsü ve endamı tamamen örten, zamanın modasına karşı icat olunmuştur. Bu bilgi için bk. Leyla Saz, *Haremin İç Yüzü*, İstanbul 1974, s. 89.

⁷ Kastor, kunduz kürküdür.

⁸ Bürümçük, çözgüsü ve atkısı ince ipek ve çok bükümlü olduğundan dokuma, ince kıvrırcık ve dökümlü olur. Bazısının çözgü telleri arasına iplik karıştırılır ve daha düz bir bürümçük elde edilir, bu cinsine helalî veya hilalî denir. bk. H. Tezcan, *Atlaslar Atlası Pamuklu, Yün ve İpek Kumaşlar Koleksiyonu, Yapı Kredi Koleksiyonları-3*, İstanbul 1993, s. 27. Değişik cinsleri için bk. M. Kütükoğlu, *Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri*, İstanbul 1983, s. 143, 144.

canfes entari, bürümcek entariler, pike hırka, Nuristan ve Saime için fistan, elbise, çeşitli entariler ve 3 adet destimal⁹ etrafına yapılan danteldir.

3b sayfasında ise bu alışverişten arda kalan 31 lira 2 mecrediyenin 15 lirası 14 Muharrem 1290 / 14 Mart 1873 tarihinde teslim edilmiş ve Matmazel Kokona tarafından sayfaya kendi el yazısıyla "15 lira aldım ve 16 lira kaldı." şeklinde not düşülmüştür. Son olarak da geriye kalan 16 lira 2 mecediye 28 Muharrem 1290/ 28 Mart 1873'de teslim edilmiş ve yine Matmazel Kokona tarafından Rumca olarak "15 Martta 16 lira aldım ve alacağım yok." yazılmıştır.

4a sayfasında "Paşa mahallesinde terzi Kokana'nın sonradan olan hesabı" cümlesiyle başlayan 28 adet entari ve 1 kanaviçe yastık siparişinin kaydı bulunmaktadır. Sayfada leylakî ve yeşil yollu beyaz çubuklu iki entarinin Çamlıca'ya sipariş verildiği görülmektedir. Buradan dikişçi Kokona'nın bazı siparişleri dışarıya yaptırdığı anlaşılmaktadır. İnce düz mor gaz¹⁰ entari siparişi entarinin kumaşını yansıması bakımından önemlidir. Ayrıca bazı entarilerin makine dikişli oldukları ve iki bürümcek entarinin etrafına tentene (dantel) dikildiği de kaydedilmiştir. Kahveci usta ve Nazestu kalfalara bayram için şarabî renkte mantin entari siparişi verilmiştir. 4b sayfasında önceki sayfanın devamı olarak entari siparişlerinin sürdüğü ancak yünlü kumaştan entarilerin sipariş edildiği görülmektedir. Diğer sayfadan devam eden 74,5 lira, 33 mecediyelik borç ile bu sayfadaki siparişlerle toplam 84,5 lira 1 mecediye eden 30 lirası 9 Rebiülahir [12]90/ 6 Haziran 1873'de, kalan 54,5 lira ise 20 Cemaziyelevvel [12]90/ 16 Temmuz 1873'de teslim edilerek, kapatılmıştır.

5a sayfasında takım hâlinde bürümcük entari, müslin entari, pike entari, pikeden entariyle bir ufak palto, hırkasıyla bürümcük entari, çocuk fistanı, uzun hırka, bornoz tamiri gibi takım hâlinde siparişler kaydedilmiştir. Bu sayfadaki hesap 5b sayfasında devam etmektedir. Bu sayfadaki toplam borç yirmi beş buçuk lira 147 mecediyedir. Bu borcun 10 lirası ve 5 lirası ödenmiş, en son kalan on buçuk lira yüz kırk yedi mecediye 2 Mart 1290/ 1873 tarihinde Osman Ağa vasıtasıyla ödenmiştir. 23 Nisan 1290/ 1873 tarihli otuz dokuz lira iki mecediyelik borç on lirası 13 Rebiülevvel [12]90/ 11 Mayıs 1873'te Kahvecibaşı Hafız efendi vasıtasıyla, geriye kalan yirmi dokuz buçuk lira iki mecediye Ahmed Efendi vasıtasıyla 30 Mayıs [12]90'da ödenmiştir. Ayrıca bu sayfada dikişçi Kokona tarafından el yazısıyla

⁹ Destimal, dilimize Farsça'dan alınmıştır; el silecek şey, elbezi, yağlık, peşkir demektir. Detaylı bilgi için *bk. Koçu, age.*, s. 89.

¹⁰ Gaz, adını bir zamanlar imal edildiği yer olan Filistin'deki Gazze kasabasından alan, çok ince tül, tülben; gazın başa hotoz yapılan ipekten sertçe bir cinsi vardı; armağanlar da renkli gazlara sarılarak gönderilirdi. Bu bilgi için *bk. Abdülaziz Bey, Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri*, Tarih Vakfı Yurt yayınları, İstanbul 2002, s. 496.

Rumca "Sultana'dan 32,5 lira ve 2 ---- alacağım var. Maryioga. Toplam borcu olan 20,5 lira 2 --- den 10'unu aldım ve alacağım yok. Maryioga Mavrudi." yazılmıştır.

6a sayfasında 4 Ramazan 1291/ 15 Ekim 1874'de Ahmet Efendi vasıtasıyla ödenen yirmi bir entari, Dilnevaz için küçük fistan, Kamer Felek Kalfa için hırka, üç adet çarşaf, elli altı arşın ince canfesten yorgan etrafı için makine dikişi dikilmesi gibi siparişlerin kaydı bulunmaktadır. Entarilerin dokuz tanesi yünlü, diğerleri atlas, ipekli, bürümcük, muslin olmak üzere çeşitli kumaşlardan dikilmiştir.

6b sayfasında 14 Ramazan [12]92'de verilen siparişler çeşitli entarilerin yanı sıra bir çift ayakkabımın Hüsnühal Hanım için hazırlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Advie Hanım için bir takım yeşil yünlü entari ve paltosu, yine bir takım çocuk entarisi ve paltosunun takım olması o dönemdeki modayı yansıtmaktadır. Advie Hanım'ın kalfası için bir takım mor hareli yünlü entari siparişi verdiği ayrıca altı takım sazende kalfalar için de sipariş verdiği görülmektedir. Paşa Efendi'ye ise iki takım beyaz keten entari ve beş takım rengamiz (çok renkli) gecelik entarisi siparişi verilmiştir. Nâzikniyâz, Kameriye, çameşuy ustaya, Kemalye ve Meylişems için entari siparişleri verilmiştir.

7a sayfasına, kalan borç "Nakl-i yekün 143" olarak yazılmış ve Kanun-ı Evvel 1291/ Temmuz 1873'deki diğer siparişler sıralanmıştır. Bu sayfada çocuklara sekiz takım hırka, iki takım mantin fistan, iki takım keten basma fistan, Mişnigah Hanım'ın çocuğuna bir küçük hırka siparişi verilmiştir. Dikişçi Kokona siparişlerin sonuna Rumca "Ahmet Efendi'den 200 Osmanlı lirası aldım ve 200 Osmanlı lirası ve 201,5 aldım. Maryioga Mavrudi 7 Aralık" diye not düşmüştür. Defter bu sayfadaki "iş bu defterde baki kalan yirmi bir lira yarım mecediye Ahmed Efendi yediyle tamamen aldım. Bu tarihe gelinceye kadar olan hesabımızdan bir akçe ve bir habbe kalmadığı için arz eylerim. 16 Haziran 1292 Marluşka" yazısıyla devam eder. Buradaki Marluşka ifadesinden sarayda dikişçi Kokona'ya Marluşka olarak hitap edildiği anlaşılır. Defterin sonunda dikişçi Kokona kendi el yazısıyla ve Latince olarak "Maryioga Mavrudi" adını ve "16 Haziran 1876" tarihini yazmıştır. (Resim 2)

Defterde tercih edilen giyimin entari ile takım palto veya hırka olduğu, elbisenin baş giyimi ile beraber dikildiği görülür. Elbiselik kumaşlar genellikle yünlü ve kürklü palto ile sipariş edildiğinden, kış mevsimi için dikildiklerini göstermektedir. Kadife kürk kabı siparişi de bu görüşü destekler. Entari paltodan oluşan takımların bir örneğini bugün Sadberk Hanım Müzesi'nde sergilenen paltosuyla takım bir gelinlikte görmek mümkündür. (Resim 3)¹¹

¹¹ *Çağlarboyu Anadolu'da Kadın*, Sergi Katalogu, İstanbul 1993, s. 278-279; Lale Görünür, "Anıların Aynasında Moda", *P Sanat Kültür AntikaDergisi*, s. 92-93.

Defterin notlarından anlaşıldığına göre terzi; kadın, erkek, çocuk entarisi dikiminden başka bornoz, yeldirme tamiri yapmakta, yatak ve yorgan çarşafı dikmekte ve destimal etrafına keten dantel de geçirmektedir. Ayrıca, elbise ile takım ayakkabı yüzü hazırlamaktadır. Diğer bir kayıttan anlaşıldığına göre elbise süsleri Çamlıca'da başka bir atölyeye sipariş verilmektedir. Dikişlerin elde değil makinada dikildiği görülmektedir. 1862'den sonra İstanbul'a gelen dikiş makinasının ancak zengin sınıf arasında kullanılmasından ötürü, dikişçi Kokona'nın elit bir tabakaya hizmet verdiği anlaşılmaktadır. Siparişler arasında "Bayramlık" sözünün sık sık geçmesi Kokona'nın Harem için bayramlık dikişler diktiğine işaret etmektedir. Hesaplar kapatılırken çok titiz davranıldığı sık sık tarih ve bakiyelerin belirtilmesinden anlaşılmaktadır.

Behice Sultan'ın (1848–1876) terzisine hitaben yazdığı pusulada¹² "Kürk kabı örnekleri istemişsiniz tarafınıza irsaldir fakat tıpkısı yoksa kadifeden olsun. Bu örnekleri bizim dikişçi Kokonalardan aldım, iyisi onlar da bulunur. Beherinden on ikişer arşın lazım geldiği malumları olmak üzere beyan ve leffen örnekleri irsal kılınmıştır. Behice" yazmaktadır. Bu örnekten de anlaşıldığı gibi saray haremine satış yapmak için Ermeni, Yahudi, Rum tebaadan "Kokona" denilen bohçacı kadınlar gelmekteydiler. Dikişçi Kokona olarak tabir edilen bu kadının da saray haremine bizzat gelerek siparişleri aldığı, okunulan D. 4962'deki "Kokona geldiği vakit sarayda kahveci usta doksan iki buçuk liraya matmazel yedine verdi." kaydından da anlaşılmaktadır.

Bu terzi defterinin ait olduğu yıllar dikkate alındığında, defterdeki kayıtların Refia Sultan'ın (1842–1880) Ortaköy ile Kuruçeşme arasında bulunan Defterdarburnu Sahil Sarayı haremde yaşayan görevlilerin siparişleri olabileceğini düşünmek mümkündür. Refia Sultan 1857 yılında Edhem Paşa ile evlenerek bu saraya yerleşmiş ve ölene kadar bu sarayda yaşamıştır. Padişah kızı Refia Sultan ile ilgili yapılan belgelere dayalı bir araştırmada¹³ haremde adı geçen görevlilerle, bu defterde siparişi olan kişilerin aynı kişiler olması da bu görüşümüzü doğrulamaktadır.

Kaynaklar

Abdülaziz Bey, *Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri*, Tarih Vakfı Yurt yayımları, İstanbul 2002.

¹² TSMA E. 3751/ 18, Kâğıdın üzerindeki kadife örnekleri lacivert ve kırmızı renkli olup, 10 x 3,5 cm büyüklüğündedir. bk. Selma Delibaş, "Topkapı Sarayı Arşivi'nde Bulunan Behice Sultan'ın Terzi Defteri", *Mübahat Kütükoğlu Armağanı*, İstanbul 2006, s. 658.

¹³ Akyıldız, *age*.

- Akyıldız, Ali, *Mümin ve Müsrif Bir Padişah Kızı Refia Sultan*, Tarih Vakfı Yurt yayınları, İstanbul 1998.
- Çağlarboyu Anadolu'da Kadın*, Sergi Katalogu, T.C. Kültür Bakanlığı, İstanbul 1993.
- Delibaş, Selma, "Topkapı Sarayı Arşivi'nde Bulunan Behice Sultan'ın Terzi Defteri", *Mübahat Kütükoğlu Armağanı*, İstanbul 2006, s. 633-659.
- Germaner, Semra, Zeynep İnankur, *Oryantalistlerin İstanbul'u*, Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, İstanbul 2002.
- Görünür, Lale, "Anıların Aynasında Moda: Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu'nda On Dokuzuncu Yüzyıl Kadın Kıyafetleri", *P Sanat Kültür AntikaDergisi*, Portakal Sanat ve Kültür Evi, İstanbul, Kış 1998-1999, S. 12, s. 88-101.
- Koçu, Reşat Ekrem, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, Sümerbank Kültür Yayınları, İstanbul 1969.
- Kütükoğlu, M., *Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1983
- Saz, Leyla, *Haremin İç Yüzü*, Milliyet yayınları, İstanbul 1974.
- Şemsettin Sâmî, *Kamûsu Türkî*, İstanbul 1899.
- Tezcan, Hülya, "Batılılaşma Döneminde Saray Kadınının Modası", *P Sanat Kültür AntikaDergisi*, Portakal Sanat ve Kültür Evi, İstanbul, Kış 1998-1999, S. 12, s. 82-87.
- Tezcan, Hülya, *Atlaslar Atlası Pamuklu, Yün ve İpek Kumaşlar Koleksiyonu, Yapı Kredi Koleksiyonları-3*, İstanbul 1993.

EK 1: TSMA D. 4962 Numaralı defterin Latin harflerine çevirisi:

1a:

Bin iki yüz seksen sekiz senesi mah-ı Şaban-ı şerifin gurresi itibariyle Paşa mahallesindeki Matmazel'e verilen dikişlerin ücretini mübeyyin defterdir.

Bir şarabî düz yünlü kenarlı uzun entari ufak paltosuyla tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir açık renk kenarlı uzun entari ufak paltosuyla tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir al yünlü entari uzun olarak bir ufak paltosuyla mean tanzimi iki lira iki buçuk mecrediye. Etrafi canfes süslü olarak

Bir mai' beyaz kenarlı uzun entari yalnız olarak tanzimi bir lira.

Bir kahverenk kenarlı yünlü kısa entari paltosuyla beraber bir aded lira üç mecrediye

Bir kurşunî kenarlı yünlü kısa entari paltosuyla mean tanzimi bir lira üç mecrediye.

Bir kadifeden mor renk palto tanzimi iki buçuk lira.

Bir mor kumaş yeldirme tamiri iki buçuk mecrediye.

Bin aded lira teslim.

Baki yedi aded lira dört buçuk mecrediye kalmış olduğu

Defa' Ahmet Efendi yediyle yedi liradan dört buçuk mecrediye tamamıyla teslim

İş bu hesap kapanmıştır. Gurre Ramazan [12]88

Bir siyah benekli kısa yünlü entari paltosuyla tanzim olundu iki aded lira

Bir yeşil kenarlı yünlü uzun entari paltosuyla bir lira üç mecrediye

Bir siyah kadife kürk kabı tanzimi üç lira iki buçuk mecrediye

Bir de Meylişems için kahverenk fistan tanzimi bir lira

Kahveci usta yediyle beş lira teslim 11 Ramazan [12]88

Baki kalan iki buçuk lira üç mecrediye

Tazeriz ile Çeşmiruh için tanzim olunan bir kat bayramlık elbise ma başlık yedi lira bir mecrediyeye

Pazarlık olunup ikisi birden on dört lira iki mecrediye etmiştir

Hademe Ahmet Efendi yediyle on yedi buçuk lira teslim 14 Şevval [12]88

İş bu hesap dahi tamam olunup kapanmıştır

1b:

Bir kahverenk yünlü entari paltosuyla tanzim kılındı bir lira üç mecrediye

Bir kat kurşunî yünlü entari paltosuyla mean bir lira üç mecrediye

Bir kat sarı beyaz çubuklu entari paltosuyla mean bir lira üç mecrediye

Bir kat beyaz çubuklu mai entari paltosuyla beraber bir lira iki mecrediye

Bir kat karışık renk yünlü entari paltosuyla mean bir lira iki mecrediye

Bir aded beyaz dikişli yeşil kadife kürk kaplığı tanzim üç lira iki buçuk mecrediye

Bir aded uzun siyah kadife ve kenarı penpe atlas dikişli hırvanî dört lira bir buçuk mecrediye

Bir aded gümüş tüylü kürk kabı kadife olarak tanzimi bir lira iki mecrediye

İki takım mai' atlas fistan ufak olarak dört lira

Hazinedar ustanın kumaş entarisi ma saltası ve çaşnigir ustanın kumaş entarisi tanzimleri dört lira

Meylişems için bir aded kastor palto tanzimi bir lira iki buçuk mecrediye

Âvazdil Hanımın kumaş entarisi ma' başlık tanzimi yedi lira bir mecrediye

Bir mai canfes entari etrafının süsü masarifi bizden olarak iki lira iki mecrediye

Bir kat kahve renkli canfes entari üzerinde siyah kadife süslü sekiz lira

Bir kat penpe ipekli kaşmir entari etrafı siyah kadife süslü dokuz lira

Bir kat siyah mantin entarinin tamiri dokuz lira

Uzun beyaz fanila hırvanî etrafı mai kadife süslü beş lira

----- kalfa için penpe ipekli entari tanzimi iki lira

Siyah kenarlı yünlü entarinin tanzimi bir lira iki mecrediye

Lacivert tüylü kadife küçük palto tanzimi iki lira

Yeşil yünlü kısa entari paltosuyla bir lira iki mecrediye

Leylakî yünlü kısa entari paltosuyla bir lira iki mecrediye

2a:

Nakl-i yekün

Dülbend için mai atlas fistan iki lira

Neyyire hanım için al bürümcek entari etrafi beyaz atlas olarak tanzimi beş lira

Bir güvezi kaşmir yeldirme tamiri iki mecrediye

Tarçınî ipekli entari etrafi kendi rengi atlas süslü olarak beş lira

Mezkur entarinin kumaşı cinsinden kurşunî renk ipekli entari atlas süslü beş lira

Ceman yekün doksan iki buçuk lira eder. Tamamın Kahveci usta yediyle teslim iş bu hesap tamam olup kapanmıştır.

Kokana geldiği vakit sarayda kahveci usta doksan iki buçuk liraya matmazel yedine verdi. 8 Safer [12]89

2b: boş sayfa

3a:

Bir kat leylaki yünlü etrafi siyah dîbet ile süslü üç lira

Bir aded güvezi kadife palto astarı canfes etrafının süsü bizden yalnız saçak ve dikiş masarifi dört buçuk lira

Bir aded siyah kadife palto astarı canfes etrafının süsü bizden olarak yalnız saçak ve dikiş masarifi dört buçuk lira

Bir kat beyaz ince sarı yollu yünlü kısa entari paltosuyla beraber tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir kat beyaz yeşil yollu kısa yünlü entari paltosuyla beraber tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir kat açık leylakî yünlü ipekli olarak etrafi beyaz atlas ile süslü altı lira

Dilbeste'ye bir penpe mantin fistan etrafi beyaz canfes süslü iki lira

Kahveci usta için tanzim olunan canfes entari dört lira.

Bir kat düz penpe kenarlı bürümcek tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir kat ıstokoz kenarlı bürümcek tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir yeşil yollu bir bürümcek entari tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir sarı yollu bürümcek entari tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir leylakî yollu bürümcek entari tanzimi bir lira üç mecrediye

Bir aded uzun pike hırka bir lira dört mecrediye

Bir de beyaz uzun pike hırka bir lira iki mecrediye

Nuristan ile Saim'e birer beyaz al dikişli fistan tanzimi ikişerden dört lira

Bir kat mor yollu elbise tanzimi bir lira

Bir kat ince yeşil yollu entari tanzimi bir lira

Bir kat ince kırmızı yollu entari tanzimi bir lira

Bir kat beyaz penpe kenarlı bürümcek entari tanzimi bir lira üç meci diye

Bir kat mai beyaz yollu bürümcek entari tanzimi bir lira üç meci diye

Bir kat penpe haneli ve yeşil yollu bürümcek entari bir lira üç meci diye

Üç aded destimal etrafına keten tentene dikildi ikişer meci di yeden altı meci diye

Cümlesi elli bir altun iki meci diye eder. Yirmi lira teslim baki kalan otuz bir altun iki meci diye fi 27 Rebiülahir [12]89 Ahmed Efendi yediyle

3b:

İş bu baki kalan otuz bir lira iki meci di yeden on beş lirası şehr-i muharrem in on dördüncü Perşembe günü teslim olunmuştur. 14 Muharrem [1]290

İş bu baki kalan on altı lira iki meci diye teslim olunup mah-ı muharrem in 28. gününe gelince bu hesaptan bir akçe borcumuz kalmadığın müş'ir iş bu mahalle şerh verilmiştir. 28 Muharrem sene [12]90

4a:

Paşa mahallesinde terzi Kokona'nın sonradan olan hesabı

Bir kat güvezi bürümcek entari etrafı beyaz atlas ile süslendi dört buçuk lira

İki kat beyaz çubuklu entari biri leylaki diğeri yeşil yollu etrafı kendi parçalarıyla Çamlıca'da tanzim ettirildi birer lira ile birer meci diye iki lira iki meci diye

Bir kat sarı düz renk bürümcek entari etrafı kendi kumaşından süslü bir lira üç meci diye

Bir kat mai ' düz bürümcek entari etrafı kendi kumaşından süslü bir lira üç meci diye

Bir kat leylakî düz bürümcek etrafı kendi kumaşından süslü bir lira üç meci diye

Bir kat ince düz mor gaz entari etrafının süsü kendi kumaşından bir lira üç meci diye

İki kat yünlü biri kahverengi biri güvezi etrafının süsleri kendi kumaşlarından birer lira ile birer meci di yeden iki lira iki meci diye eder.

Bir kat açık renk çiçekli yünlü entari etrafı siyah kadife dikişli iki lira

Defa bir kat dahi açık renk yünlü entari düz makine dikişli bir lira bir meci diye

Bir kat açık renk haneli yünlü entari düz makine dikişli bir lira bir meci diye

Bir kat şarabi siyahlı entari etrafı kendi kumaşından süslü bir lira bir meci diye

Kamelye için verilen düz mai' yünlü entari etrafı kendisinden çiçekli amazon biçimi bir lira üç meci diye

Bir kat siyah yünlü entari ipekli etrafı kendi kumaşından süslendi bir lira bir meci diye

Neram ile Melek misal'e iki iş mai yollu bürümcek entari etrafı kendi kumaşlarıyla kırma adî beyaz tentene dikildi. Üçer liradan altı lira eder.

Gayet ince olarak bir düz yeşil bir düz mor entari dikildi. Birer lira üç meci di yeden iki lira altı meci diye eder.

Kahveci usta ile Nazestu kalfanın bayramlık birer kat şarabî mantin entari etrafı kendi renginde atlas ile süslü dokuz lira

Serniyâz ve Fettanfer kalfalara birer kat sarı mantin entari etrafları kendi rengi atlas ile süslü dokuzar liradan on sekiz lira eder.

----- için bir kat açık renk mantin entari etrafı kendi renginde atlas ile süslendi dokuz lira

Meylişems için bir kat yünlü fistan tanzimi bir lira bir mecrediye

Meyliservet için bir kat yeşil yollu bürümcek ve etrafı yeşil atlas ile süslendi altı adet lira

Bir kanaviçe yasdık tanzimi bir lira

Bir kat düz yeşil yollu bürümcek entari tanzimi bir lira bir mecrediye

Bir kat düz leylaki bürümcek entari tanzimi bir lira bir mecrediye

Bir kat düz açık renk yollu bürümcek entari tanzim olundu bir lira bir mecrediye

4b:

Bir kat güvezi siyah kenarlı yünlü entari tanzimi bir lira bir mecrediye

Bir kat açık renk mai' yollu yünlü entari tanzim olundu bir lira bir mecrediye

Mihristan için yünlü fistan tanzim olundu üç mecrediye

Bir yünlü fistan dahi Nuristan için tanzim olundu üç mecrediye

Öte taraftan nakl-i yekün yetmiş dört buçuk lira otuz üç mecrediye

Ceman yekün seksen dört buçuk lira bir mecrediye etmiştir yirmi sekiz esamenin hesapları

Otuz lira teslim olunup baki elli dört buçuk lira kalmıştır 9 Rebiülahir sene [12]90

İş bu baki kalan elli dört buçuk lira Rıfat Ağa marifetiyle teslim olunmuştur. 20 Cemaziyelevvel sene [12]90

5a:

Muahharen vuku' bulan mesarifat

Altı takım uzun benekli bürümcek beherinin dikiş mesarifi yedişer mecrediyeden kırk iki mecrediye

Bir takım beyaz haneli bürümcek entari yalnız ustadiyesi yedişer mecrediye

Bir takım penpe yollu beyaz bürümcek entari ustadiyesi yedişer aded mecrediye

Bir takım düz tirşe yollu bürümcek entari ustadiyesi yedişer mecrediye

Bir takım düz leylaki yollu bürümcek entari ustadiyesi yedişer aded mecrediye

Bir takım yeşil ve beyaz haneli bürümcek entari tanzim olunmak mesarifi yedişer mecrediye

Dört takım entari iki takımı düz penpe bir takımı sarı ve bir takımı beherinin dikiş mesarifi birer liradan dört lira

Beş takım elvan renk müslin entari tanzimi beheri dörder mecrediyeden yirmi mecrediye

Dört takım dahi elvanî renk ----- düz müslin entari tanzimi beheri üçer mecrediyeden on iki mecrediye.

Bir takım düz sarı pike entari tanzimi dört mecrediye

Bir takım düz leylaki pike entari tanzimine dört mecrediye

Bir takım düz leylaki pikeden bir kısa entariyle bir ufak palto tanzimlerine bir lira ile dört mecrediye.

Bir takım siyah haneli ve yeşil yollu bürümcek entari hırkasıyla beraber tanzimi bir lira dört mecrediye.

Sazendeler için on üç takım sarı pike entari tanzimine birer liradan üç lira.

Beş takım yünlü lacivert açık renk, kahverenk, mai', leylakî, beyaz ipekli yolları beheri birer lira birer mecediyeden beş lira beş mecrediye.

İki takım çocuk fıstanı tanzimi beheri yedişer mecediyeden on dört mecrediye eder.

Bir aded siyah kadifeden uzun hırka derununa beyaz fanila vaz olunmasıyla bir buçuk lira.

Bir aded samanî renk bornoz tamiri üç mecrediye

Cümlesi yirmi beş buçuk lira yüz kırk yedi mecrediye eder.

On aded lirası teslim baki on beş buçuk lira ile yüz kırk yedi aded yirmilik mecrediye kalmış olduğu.

5b:

Yekün on beş buçuk lira yüz kırk yedi mecrediye

Beş aded lira teslim olunup baki kalan on buçuk lira yüz kırk yedi mecrediye Osman Ağa yediyle 2 Mart sene [12]90

23 Nisan sene 1290 cümle borcumuz otuz dokuz buçuk lira ile iki mecediyedir

Kahvecibaşı Hafız Efendi yediyle on lira teslim olunup baki yirmi dokuz buçuk lira

İki mecrediye kaldığı 13 Rebiülevvel sene [12]90 Perşembe günü

İş bu yirmi dokuz buçuk lira ile iki mecrediye Ahmed efendi yediyle tamamen alındığı mübeyyin arz eylerim 30 Mayıs sene [12]90

6a:

Bu defa vuku bulan yeni hesap

Bir kat penpe yollu atlas entari tanzimi bir lira bir mecrediye

Bir kat dahi mai' yollu yünlü entari üstadiye bir lira bir mecrediye

Bir kat penpe yollu yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat kurşunî yollu yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat mor yollu yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat dahi ince yollu yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat ince tirşe yollu yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat açık renk ipekli yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat dahi açık renk fitilli yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat düz istokoz yünlü entari üstadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat düz mai' yollu ipekli entari ustadiyesi bir lira bir mecrediye

Bir kat beyaz yollu bürümcek entari ustadiyesi bir lira iki mecrediye

Bir kat beyaz leylaki yollu bürümcek entari üstadıyesi bir lira iki meci diye
Bir kat mai' haneli bürümcek entari ustadiyesi bir lira iki meci diye
Sarı ve penpe iki kat muslin entari ustadiyeleri birer liradan iki lira
Beş kat beyaz muslin entari üstadıyeleri birer liradan beş lira
Dilnevez için bir kat penpe kadife yollu küçük fistan tanzimi ustadiyesi yedi meci diye
Kamer Felek Kalfa için bir aded güvezi hırka tanzim olundu üstadıyesi dört lira
Üç aded çarşeb (çarşaf) tanzimi dörder meci diyeden on iki meci diye
Elli altı arşın ince canfesten yorgan etrafı için makine dikişi diktirildi iki buçuk meci diye

Cümlesi otuz iki lira üç buçuk meci diye eder Ahmed Efendi'nin yediyle teslim olundu. 4 Ramazan sene 1291

6b:

14 Ramazan sene [12]92

İki takım beyaz ve mai' ipekli yünlü entari dikildi sekiz meci diye
Üç kat bürümcek entari dikildi ikisi yollu biri düz üstadıyeleri on iki meci diye
Bir takım sarı yollu bürümcek entari ma hırka bir lira Bimeşk Hanım için
Bir takım mai' yollu ipekli entari dikilmesi dört buçuk meci diye.
Bir takım düz penpe bürümcek entari dikilmesi bir lira
Bir takım mor yünlü entari üstadıyesi dört meci diye
Bir takım sarı yollu bürümcek entari üstadıyesi bir lira iki meci diye
Siyah ipekli yollu bir takım entari hırka ve ayakkabı üstadıye bir lira iki meci diye

Hüsnühal Hanım için

Bir takım yeşil yünlü entari ma palto bir lira iki meci diye Advıye Hanım
Bir takım penpe kastor entari iki buçuk meci diye
Bir aded al kastor beden bir meci diye
Bir çocuk entarisi ma hırkası iki buçuk meci diye
Bir takım mor hareli yünlü entari dört meci diye Kalfam için
Paşa Efendi'ye iki takım beyaz keten entari üstadıyeleri üç buçuk meci diye
Altı takım sazende kalfalara birer liradan altı lira
Paşa Efendinin beş takım rengâmiz gecelik entari ikişer meci diyeden on meci diye
Nâzikniyâz'ın penpe mantin entarisinin tamiri bir lira
Kameriye'nin güvezi kadife entarisinin bir kuşak tanzimi bir lira
Câme-şuy ustaya verilen al sırmalı entarinin tamiri bir lira
Kemalye ile Meylişems'in iki mor yünlü entari üstadıyeleri bir buçuk liradan üç lira

7a:

Nakl-i yekün 143

Çocuklara sekiz takım hırka iki lira iki meci diye
Çocuklara iki takım mantin fistan ustadiyeleri dört lira

Defa' çocuklara iki takım keten basma fistan dört mecrediye

Bir takım entari beş lira Melek Hanım için

Bir küçük hırka bir buçuk mecrediye Mişnigah Hanımın çocuğuna

Ceman yekün kırk bir lira yarım mecrediye eder.

Yirmi lira teslim baki kalan yirmi bir lira yarım mecrediye Kanun-ı Evvel sene [12]91

İş bu defterde baki kalan yirmi bir lira yarım mecrediye Ahmed Efendi yediyle tamamen aldım. Bu tarihe gelinceye kadar olan hesabımızdan bir akçe ve bir habbe kalmadığı için arz eylerim.

16 Haziran 1292

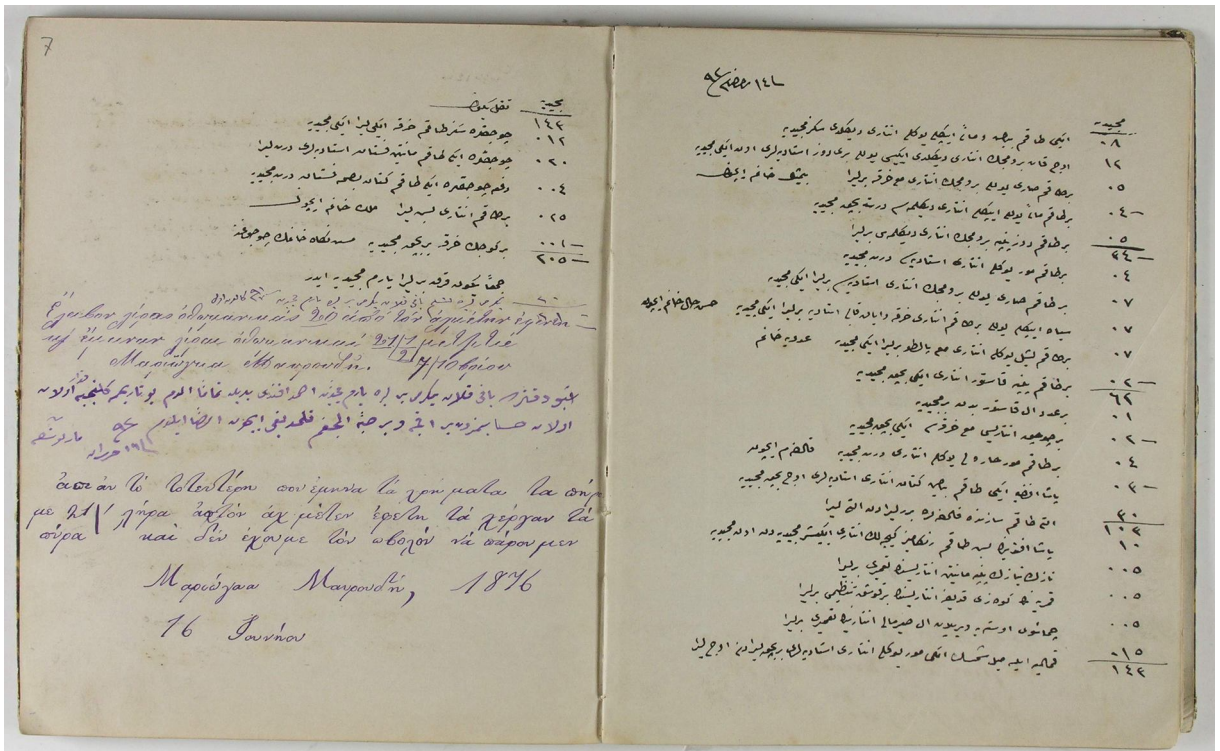
Marluşka

Resim Listesi:

1. TSMA D. 4962, (1288–1292/ 1871- 1875 tarihli defterin üzerinde "Paşa mahallesinde meskûn dikişçi Matmazel Kokona'nın defteridir, Sene 1288 Şaban gurre" yazılıdır.

2. TSMA D. 4962, yp. 6b-7a.

3. Paltosuyla takım gelinlik, Sadberk Hanım Müzesi, Env. No: 1555/K. 245 ve 1556/K. 246.

